

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«НОВІТНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)
спеціальність 054 - Соціологія
(шифр і назва)
освітня програма Соціальний менеджмент
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет соціологічний

2023/2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

28 червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Голіков Олександр Сергійович – доктор соціологічних наук, доцент, професор закладу вищої освіти кафедри соціології соціологічного факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 7 від 22 червня 2023 року

В.о. завідувачки
кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

Протокол № 11 від 23 червня 2023 року

В.о. завідувача кафедри
політичної соціології

В'ячеслав НІКУЛІН

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціальний менеджмент»

Гарант освітньої програми
«Соціальний менеджмент»

Олександр ГОЛІКОВ

Програму погоджено з науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол № 9 від 26 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії
соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Новітні соціологічні теорії» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальний менеджмент» підготовки магістрів спеціальності 054 – Соціологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою курсу є виховання соціологічної культури магістрів як, зокрема, майбутніх докторів філософії з соціології та докторів соціологічних наук в такому її аспекті, як вміння та звичка постійної включеності науковця до найсучаснішого та найновітнішого наукового дискурсу. Висока кваліфікація вчених зі ступенем передбачає постійну їхню зануреність до напрацювань та досліджень колег та сучасників, а також вміння пов'язувати найновіші та найсучасніші тенденції в науці з класичними парадигмами та їх послідовниками.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними **завданнями** курсу є:

- аналіз найновітніших тенденцій в соціології;
- отримання студентами навичок категоризації та диференціації соціологічних теорій;
- виховання культури використання та адаптації найновіших зарубіжних соціологічних теорій до українського соціокультурного контексту;
- навчання студентів методам та правилам метатеоретизування (теоретизування про теорії);
- освоєння студентами навичок та вмінь компаративного, соціокультурного, контекстуального, інтертекстуального та історичного аналізу соціологічних теорій;
- виховання у студентів контрредукціоністської культури роботи з категоріальним, методологічним та емпіричним апаратом соціології

1.3. Кількість кредитів – 6 кредитів

1.4. Загальна кількість годин – 180 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
28 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
28 год.	6 год.
Самостійна робота, в тому числі	
124 год.	164 год.
Індивідуальні завдання	
Контрольні роботи (2) Реферат	Контрольні роботи (2) Реферат

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, Стандарту вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 054 «Соціологія» (затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 05.01.2021 № 14) студенти повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 05 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 06 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності

ФК 01 Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

ФК 02 Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

ФК 09 Здатність здійснювати педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

Програмні результати навчання

ПР 01 Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПР 02 Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

Зокрема, студент має

знати :

- основні соціологічні та суміжні теорії суспільства сучасності;
- тенденції еволюції соціології за останні півстоліття;
- основні загрози соціологічному теоретизуванню та соціологічній академічній та інтелектуальній автономії;
- пов'язаність історико-соціологічного матеріалу з сучасними тенденціями;
- обмеження соціологічних теорематик та методологій у розгляді (пост)сучасного суспільства, суспільства (пост)капіталізму та (пост)модерну;

вміти :

- категоризувати концепцію як належну до тієї або іншої парадигми;
- відшукувати зв'язки між новітніми концепціями та теоріями;
- аналізувати консистентність та змістовність концепції, її понятійно-категоріального апарату та ідеї, здійснювати це на високому концептуально-методологічному рівні;
- ре- та деконструювати концептуальну логіку будь-якої сучасної концепції як з використанням класичного інструментарію, так і за допомогою інструментарію новітніх концепцій;
- вимувувати власні методологічні та емпіричні надбудови на фундаменті сучасних соціологічних теорій;
- використовувати напрацювання новітніх соціологічних теорій у своїх наукових дослідженнях.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема.

Новітні соціологічні теорії в історико-соціологічному та загальноісторичному контексті. Категоріальні, методологічні, концептуальні, епістемологічні креслення новітніх соціологічних теорій. Основні моделі та каркаси цих теорій.

Зв'язок новітніх соціологічних теорій з філософськими, протосоціологічними, класичними та сучасними соціологічними теоріями суспільства. Гносеологічна «мапа» новітніх соціологічних теорій та загальний ландшафт соціальних наук.

Тема 2. Класична спадщина в соціології ХХ століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій..

Марксистський ренесанс. Веберіанський ренесанс. Зіммелевський ренесанс. Класичні теорії та їх неокласичні інтерпретації в ХХ столітті.

Франкфуртська школа марксизму і її еволюції. Марксистські передумови. Школа «праксису» (Лукач). Грамшівські передумови франкфуртців. Вивчення фашизму і нацизму. Еволюції франкфуртців. Хоркхаймер, Адорно, Маркузе, Фромм, Габермас. Зв'язок франкфуртців з іншими теоріями (неопозитивізм К. Поппера; ідеї З. Баумана; ідеї У. Бека; концепція Н. Еліаса)

Комунікативна теорія в соціології ХХ століття. Веберіанська постановка комунікації. Хабермасовское рішення. Спроба Т. Парсонса. Погляди Н. Лумана на цю проблему.

Феноменологічні концепції. Шюц, Шелер, Бергер, Лукман. Філософські підстави (прагматизм, Дьюї, Рорті, Джеймс, Пірс, Мід). Гоффман як феноменолог. Етнометодологія і Г. Гарфінкель.

Тема 3. Антропологія в соціологічних концепціях.

Французька антропологічна школа (К. Леві-Стросс, Ж. Баландьє). Британська антропологія (Е. Вестермарк, А. Р. Редкліфф-Браун, Б. Малиновський). Німецька антропологія ХХ століття (А. Гелен, Х. Плеснер, Х. Попітц).

Антропологія як пошук константного в людині. Антропологія як проект «відкритої людини». Ключові антропологічні тези та можливість їхньої соціологізації

Потенціал антропологічних концептуальних пропозицій та його реалізації в новітніх соціологічних теоріях. Етнографічні експлікації антропологічних теоретизувань.

Тема 4. Французька соціологія ХХ - початку ХХІ століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій.

Структуралізм як (не тільки) соціологічна передумова для постструктуралістських та постмодерністських концепцій.

Фердінанд де Соссюр та його евристичні пропозиції для лінгвістики, філософії та соціології. Мова та мовлення. Постсоссюрівські дискусії. Обмеження класичного структуралізму та його криза.

Колеж де сосіоложі. Р. Кайюа і його теорія гри. Жорж Батай. Е. Морен.

Концепція справедливості Л. Болтанські і Л. Тевено. Латуріанський поворот до речей.

Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології.

Е. Гідденс про концепцію постмодернізму. Соціологія модерну і постмодерну (Ж. Ф. Ліотар, Ж. Бодрійяр, С. Леш, А. Вельмер). Зигмунт Бауман і законодавчий розум модерну. Дві форми соціологічного постмодернізму: постмодерністська соціологія і теорії постмодерну.

Постмодерна соціологія (Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Бодрійяр, З. Бауман, Дж. Фрідман та ін.). Критика з боку Ю. Хабермаса концепції постмодернізму.

Теорії постмодерну: аналізу сучасного суспільства і сучасності. Теорії сучасності як радикалізованого модерну Е. Гідденса, теорії пізнього модерну Ю. Хабермаса, теорії сучасності Ф. Ферраротті, теорія «другого модерну» (К. Леккарді), «інший модерн» У. Бека і ін.

Французький постмодернізм. М. Маффесолі та його ідеї неономадизму.

Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології.

Фундаментальні постструктуралістські пошуки на межі соціології, філософії, антропології, культурології, лінгвістики. Ж. Деррида. Ж. Дельоз. Ю. Кристева. Семіотична концепція Р. Барта..

Теорія суспільства споживання і політекономія знаків Ж. Бодріяра. Теорія знання і влади М. Фуко.

Шизофренічний капіталізм Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі. Спільнота як буття-разом (Ж.-Л. Нансі). Уявне встановлення суспільства (К. Касторіадіс). Логіка культури пізнього капіталізму у Ф. Джеймісона. Хомо сацер Джорджо Агамбена. Прозоре суспільство Джанні Ваттімо. Теорія дискурсу Лакло і Муфф. Постмодерна соціологія знання Ж.-Ф. Ліотара.

Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології.

Ключові фігури соціологічного синтезу. П. Бурдьє, Н. Луман, М. Еліас, Е. Гідденс.

Партикулярні та еkleктичні спроби соціологічного синтезу. П. Штомпка, М. Арчер, Т. Заславська, У. Бек, А. Турен.

Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть.

Історична соціологія Ч. Тіллі. Концепція спільності Ч. Тейлора. Концепція «глобального села» М. Маклюєна. Постмодернізм Пола Фейєрабенда. Американський екзистенціальний підхід в соціології. Американський неомарксизм. Ідеї Ч.Р. Міллза. Концепція публічної соціології М. Буравого. Концепція глобального капіталізму Е. Валлерстайна.

Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях.

Проблеми мереж і довіри в розробках індивідуалізованого / атомізованого суспільства..

Дослідження довіри у П. Штомпки. Довіра і соціальний капітал за Ф. Фукуямою. Теорія соціальної мережі Р. Емерсона. Культура довіри, влада, ризик.

Теорії раціонального вибору і обміну як (ідеологічний) підмурок (нео)лібералізації соціологічного дискурсу..

Парадигма раціонального вибору. Дж. Хоманс і П. Блау. «Розумні дурні» Амартія Сена. Критика з боку Джорджа Акерлоффа і Роберта Шиллера.

Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості.

Апологетичні теорії пізнього капіталізму.

Критичні теорії пізнього капіталізму.

Тема 11. Сучасні повороти соціології.

Макдональдизація суспільства. Іграїзація суспільства (С. Кравченко). Снікеризація суспільства. Культурний поворот Дж. Александера. Поворот складності, мобільності і ресурсів Джона Уррі. Семіотичний поворот Умберто Еко.

Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію.

Психологістські теорії. Теорії порядку і хаосу, ентропії і синергії. Системні теорії (Луман, Матурана, Варела). Психологістська редукція соціології. Неопозитивізм і фізикалізм (О. фон Нейрат, Ландберг, Чепін, Лазарсфельд, Зеттерберг, Блейлок)

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	Ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема.	12	2	2			8						
Тема 2. Класична спадщина в соціології ХХ століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій.	12	2	2			8						
Тема 3. Антропологія в соціологічних концепціях.	12	2	2			8						
Тема 4. Французька соціологія ХХ - початку ХХІ століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій.	12	2	2			8						
Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології.	12	3	3			10						
Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології.	24	3	3			16						
Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології.	28	3	3			16						
Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть.	12	2	2			10						
Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях.	14	2	2			10						
Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості.	20	3	3			12						
Тема 11. Сучасні повороти соціології.	12	2	2			10						
Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію.	10	2	2			8						
Всього годин	180	28	28			124	??	??	??			??

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема.	2	
2	Тема 2. Класична спадщина в соціології ХХ століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій.	2	
3	Тема 3. Антропологія в соціологічних концепціях.	2	
4	Тема 4. Французька соціологія ХХ - початку ХХІ століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій.	2	
5	Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології.	3	
6	Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології.	3	
7	Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології.	3	
8	Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть.	2	
9	Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях.	2	
10	Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості.	3	
11	Тема 11. Сучасні повороти соціології.	2	
12	Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію.	2	
	Разом	28	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Виконання поточних завдань викладача.	8	
2	Тема 2. Класична спадщина в соціології ХХ століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Освоєння першоджерел та наукової періодики за завданням викладача.	8	
3	Тема 3. Антропологія в соціологічних концепціях. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій.	8	
4	Тема 4. Французька соціологія ХХ - початку ХХІ століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Виконання поточних завдань викладача.	8	

5	Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Обговорення майбутньої контрольної роботи.	10	
6	Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Освоєння першоджерел та наукової періодики за завданням викладача.	16	
7	Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій.	16	
8	Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Виконання поточних завдань викладача.	10	
9	Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Освоєння першоджерел та наукової періодики за завданням викладача.	10	
10	Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій.	12	
11	Тема 11. Сучасні повороти соціології. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Обговорення проблем індивідуальних завдань та рефератів.	10	
12	Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію. Підготовка до семінарських занять. Розробка власних доповідей та міні-лекцій. Освоєння першоджерел та наукової періодики за завданням викладача. Підсумовуюче заняття, консультативна робота з екзаменаційними завданнями.	8	
Разом		124	

Види навчальної діяльності (змішане навчання)

Лекції					
	Класифікація	Попередня підготовка	Подача нової інформації	Тренування	Зворотній зв'язок
Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема.	Вступна	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Класична спадщина в соціології ХХ століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій.	Оглядова	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу

Тема 3. Антропология в соціологічних концепціях.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Робота з кейсами; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 4. Французька соціологія XX - початку XXI століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Робота з кейсами; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Робота з кейсами; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Робота з кейсами; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях.	Завершальна (підсумкова)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Робота з кейсами; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості.	Оглядова	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу
Тема 11. Сучасні повороти соціології.	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання • Робота з кейсами; 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу

Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію.	Завершальна (підсумкова)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	<ul style="list-style-type: none"> • Тексти; • відеоконференція 	<ul style="list-style-type: none"> • Питання для самоперевірки; • Пошук відповідей на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Запитання; • Обговорення навчального матеріалу 	
Семінари						
	Вид навчальної діяльності	Попередня підготовка	Виконання практичного завдання	Оцінювання	Рефлексія	Зворотній зв'язок
Тема 1. Вступна. Новітні соціологічні теорії як дисципліна та як проблема.	Діяльність в аудиторії	Опитування			Діалог, групове обговорення	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 2. Класична спадщина в соціології XX століття та її значущість для новітніх соціологічних теорій.	Діяльність в аудиторії	Опитування ; оперативна контрольна робота	Завдання, що виконуються під час семінарських занять	<ul style="list-style-type: none"> • Опитування; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 3. Антропологія в соціологічних концепціях.	Онлайн-діяльність		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	<ul style="list-style-type: none"> • Опитування; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 4. Французька соціологія XX - початку XXI століття: класична спадщина та передумови для (пост)сучасних концепцій.	Діяльність в аудиторії		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	<ul style="list-style-type: none"> • Опитування; 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 5. Дискурс модерну і постмодерну в сучасній соціології.	Онлайн-діяльність		<ul style="list-style-type: none"> • Пошук відповідей на питання; • різномірне ві індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 6. Постструктуралістські концепції в соціології.	Діяльність в аудиторії		<ul style="list-style-type: none"> • Пошук відповідей на питання; • різномірне ві індивідуальні та групові завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача

			(звіт, презентація, проект тощо)			
Тема 7. Синтетичні концепції в новітній соціології.	Діяльність в аудиторії	Оновлення вже наявних знань з деяких синтетичних теорій	різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо)	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	Групові консультації; коментарі під час заняття від викладача
Тема 8. Північноамериканські спроби теоретизування на рубежі тисячоліть.	Онлайн-діяльність		різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо)	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	Групові консультації; коментарі під час заняття від викладача
Тема 9. Мікропошуки в новітніх соціологічних теоріях.	Діяльність в аудиторії		<ul style="list-style-type: none"> • Пошук відповідей на питання; • різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	Розроблення нотаток до лекцій	<ul style="list-style-type: none"> • Автоматизовані тести для самоконтролю; • оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 10. Теорії пізнього капіталізму: від аналізу до усвідомлення кризовості.	Онлайн-діяльність	Актуалізація деяких вже заздалегідь відомих студентам теорій пізнього капіталізму	<ul style="list-style-type: none"> • Пошук відповідей на питання; • різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 11. Сучасні повороти соціології.	Онлайн-діяльність		<ul style="list-style-type: none"> • Пошук відповідей на питання; • різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проект тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача
Тема 12. «Імпорт» теорій в соціологію.	Онлайн-діяльність		<ul style="list-style-type: none"> • Презентація індивідуального дослідницького завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Усна відповідь; • виконання практичного завдання 	<ul style="list-style-type: none"> • Діалог, групове обговорення; • короткі усні відповіді на питання 	<ul style="list-style-type: none"> • Групові консультації; • коментарі під час заняття від викладача

6. Індивідуальні завдання

Реферат

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються словесні методи: лекції, пояснення, бесіди, колективні та індивідуальні дискусії, робота з навчальною та науковою літературою. Також під час викладання дисципліни використовуються методи навчального дослідження: спостереження, контент-аналіз, дискурс-аналіз, кабінетне дослідження.

8. Методи контролю

Виконання тестових завдань, написання контрольних робіт, реферату, екзамен. *Підсумковий контроль з курсу здійснюється у системі Moodle.*

9. Схема нарахування балів

Блок 1	Блок 2	Блок 3	КР	Текст (реферат)	Разом	Екзамен	Сума
- Виконання завдань (до 15 балів)	- Робота із базовими текстами (до 10 балів) - робота на семінарах (до 5 балів)	- Робота на семінарах (до 5 балів) Виконання поточних завдань (до 5 балів)	2x5				
15 балів	15 балів	10 балів	10	10	60	40	100

Для допуску до підсумкового семестрового контролю потрібно набрати 30 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирьохрівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
70-79		
60-69	задовільно	не зараховано
50-59		
1-49	Незадовільно	

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Система оцінювання діяльності студентів за курсом «Новітні соціологічні теорії» складається з наступних елементів:

- виступи на семінарах у дискусіях;
- письмові роботи за спеціальними завданнями (контрольна робота, реферат);
- екзаменаційна робота.

Виступ у дискусії на семінарі – це усний виступ з одного з питань відповідного заняття. Виступ в дискусії з обов'язкової літератури має продемонструвати знання матеріалів лекції та обов'язкової літератури та вашу точку зору з дискусійного питання й аргументацію щодо неї. Максимальна кількість балів за виступ – 3 бали. Максимальна кількість виступів, що можуть бути оцінені протягом семестру – 4 виступів.

Критерії оцінювання виступу в дискусії з обов'язкової літератури: знання матеріалу теми (поняття, концепції, приклади), грамотність, самостійність, аргументованість.

Усна доповідь готується самостійно на основі прочитання джерел за курсом, зі списку рекомендованої літератури або поза ним. Доповідь має розширювати певні питання лекції за допомогою ідей та положень конкретного джерела. Максимальна кількість балів за доповідь – 3 балів. Максимальна кількість виступів з доповіддю, що можуть бути оцінені протягом семестру – 3. Тривалість доповіді – 10 хвилин, вона має виголошуватися своїми словами, а не читатися з паперу, та має супроводжуватися візуальними або відео матеріалами.

Критерії оцінювання усної доповіді: відповідність завданню, знання матеріалу джерела, самостійність, аргументованість, оригінальність.

Участь у семінарі з обговорення першоджерела передбачає попереднє (поза аудиторією) прочитання тексту першоджерела та виконання вже в аудиторії завдань з аналізу тексту, запропонованих викладачкою. Участь в обговоренні першоджерела оцінюється в 2 бали.

Критерії оцінювання: знання тексту першоджерела, вміння аналізувати (розділяти) текст та робити самостійні висновки.

Контрольні роботи проводяться після лекційного засвоєння кожного з тематичних блоків курсу «Новітні соціологічні теорії». Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 5 балів. Максимальна кількість балів за реферат – 10 балів.

Критерії оцінювання: відповідність завданню, адекватність використання понять та ідей теми, аргументованість, оригінальність.

Письмовий іспит складається з тестових запитань з варіантами відповіді, запитань на пояснення та творчих завдань. Максимальна оцінка – 40 балів.

Вимоги до робіт:

– роботи з курсу «Новітні соціологічні теорії» виконуються на двох рівнях – рівні тексту та рівні субтексту, де

А) на першому оцінюється логіка викладу, природність тексту, авторська включеність та задіяність, самостійність, глибина опрацювання матеріалу, оригінальність, пов'язаність тексту з матеріалом курсу, обсяг та грамотність тексту;

Б) на другому оцінюється кількість задіяних джерел, фундаментальність їх опрацювання, релевантність їх тексту, якість задіяних джерел, їх відповідність запропонованій літературі з курсу, різноманіття задіяних джерел та способів їх задіявання в субтекст.

– обсяг тексту, який задається викладачем, є рекомендованим, та допускає коливання в межах +/-10% від заданого обсягу без зниження оцінки;

– самостійність тексту має бути не меншою, аніж 90%, згідно з даними спеціалізованих програм з перевірки автентичності; у іншому випадку робота не приймається до розгляду;

– загальними вимогами для всіх робіт є: пунктуальність (хронологічна відповідність) подання роботи; якість виконання та оформлення; авторський та оригінальний підхід до роботи, її оформлення та подання; самостійність та автентичність; відповідність матеріалам та змісту курсу «Новітні соціологічні теорії».

Оцінка за роботу з курсу «Новітні соціологічні теорії» складається з таких критеріїв:

- своєчасність, пунктуальність, охайність, точність врахування вимог – до 10% оцінки; зокрема – робота має бути надіслана на е-мейл викладача згідно з наданими викладачем термінами та розкладом курсу;

- зануреність до курсу, його проблематики, понять та методології – до 20% оцінки;

- чітко виражена авторська позиція, самостійність виконання, оригінальність погляду – до 20% оцінки;

- наявність фундованості на науковій літературі, змістовні та релевантні посилання, цитування, використання ідей – до 30% оцінки;

- використання ілюстративних та аргументативних матеріалів, емпіричних даних, авторських чи вторинних даних – до 20% оцінки.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Archer M. Culture and Agency. Cambridge : Cambridge University Press, 1988. 343 p.
2. Archer M. Realist social theory: The morphogenetic approach. Cambridge : Cambridge university press, 1995. 354 pp.
3. Habermas J. The Structural Transformation of the Public Sphere. Cambridge ; Massachusetts: The MIT Press, 1991. 301 p.
4. Sztompka P. Society in Action. The theory of social becoming. Boston : Cambridge Polity Press, 1991. 219 p.
5. Touraine A. Social Movements and Social Change // The Challenge of Social Change / Orlando Fals Borda (ed.). London : Sage, 1985. P. 77-92.
6. Touraine A. The Self-Production of Society. Chicago : University of Chicago Press, 1977. 488 p.
7. Бауман З. Плинні часи. Життя в добу непевності. Київ : Критика, 2013. 176 с.
8. Хабермас Ю. Філософський дискурс модерну. Київ, 2001.

Допоміжна література

1. Acher M. Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach. Cambridge : Cambridge Univer Press, 1995. 354 p.
2. Giddens A. Central Problems in Social Theory. London: Macmillan, 1979. 294 p.
3. Tilly Ch. Regimes and Repertoires. Chicago: The University of Chicago Press, 2006. 240 pp.
4. Леш С. Соціологія постмодернізму. Львів, 2003.
5. Фуко М. Історія сексуальності. Плекання себе. Харків, 2000.
6. Elden Stuart. The Archaeology of Foucault [1 ed.]. Polity. 2023. 300 p.
7. Foucault Michel; Henri-Paul Fruchaud; Daniele Lorenzini; Judith Revel; Henri-Paul Fruchaud; Daniele Lorenzini; Judith Revel; Robert Bononno. Madness, Language, Literature. University of Chicago Press. 2023 p.
8. Rovatti Aldo. Michel Foucault. Feltrinelli. 2023.
9. Venable Hannah Lyn. Madness in Experience and History: Merleau-Ponty's Phenomenology and Foucault's Archaeology [1 ed.]. Routledge. 2022. 258 p.
10. Rehmann Jan. Deconstructing Postmodernist Nietzscheanism: Deleuze and Foucault. Brill Academic Pub. 2022. 340 p.
11. Colombo Agustín (editor), Edward McGushin (editor), Geoff Pfeifer (editor). The Politics of Desire: Foucault, Deleuze, and Psychoanalysis. Rowman & Littlefield. 2022. 204 p.
12. Jackson Mark Laurence. Diagrams of Power in Benjamin and Foucault: The Recluse of Architecture. Springer. 2022. 341 p.
13. Boehringer Sandra, Daniele Lorenzini. Foucault, Sexuality, Antiquity. Routledge. 2022. 156 p.
14. Skourdoumbis Andrew, Scott Webster. The Epistemological Development of Education: Considering Bourdieu, Foucault and Dewey. Routledge. 2022. 165 p.
15. Elmore Rick, Ege Selin Isleke. The Biopolitics of Punishment: Derrida and Foucault [1 ed.]. Northwestern University Press. 2022. 203 p.
16. Miller Paul Allen. Foucault's Seminars on Antiquity: Learning to Speak the Truth. Bloomsbury Academic. 2022. 233 p.
17. McLaughlin Becky R. (editor), Eric Daffron (editor). The Body in Theory: Essays After Lacan and Foucault. McFarland. 2021. 193 p.
18. Lemke Thomas. The Government of Things: Foucault and the New Materialisms. NYU Press. 2021. 320 p.

19. McIntyre John. The Limits of Scientific Reason: Habermas, Foucault, and Science as a Social Institution (Continental Philosophy in Austral-Asia). Rowman & Littlefield Publishers. 2021. 300 p.
20. Larmour David H.J.; Paul Allen Miller; Charles Platter. Rethinking Sexuality: Foucault and Classical Antiquity. Princeton University Press. 2021.
21. Barry Laurence. Foucault and Postmodern Conceptions of Reason [1 ed.]. Palgrave Macmillan. 2020. VIII+234 p.
22. Ferraro Gianfranco. The Late Foucault: Ethical and Political Question. 2020. 297 p.
23. Lagasnerie Geoffroy de, Matthew MacLellan. Foucault Against Neoliberalism? Rowman & Littlefield. 2020. 131 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Інститут соціології НАН України (Київ): <http://i-soc.com.ua/>
- Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України <http://www.idss.org.ua>
- Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»: <http://i-soc.com.ua/ua/edition/journal/>
- Український соціум. Науковий журнал (Київ): <http://www.ukr-socium.org.ua>
- Центр Разумкова: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>
- Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва: <http://dif.org.ua>
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): <http://www.kiis.com.ua>
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: <http://www.uisr.org.ua/monitoring>